

מנהיגות יהודית

04

בשביל מה צריך מלך?

בשביל מה צריך מלך?
מהו תפקידו של מנהיג?

מה דעתכם?

כי תבוא

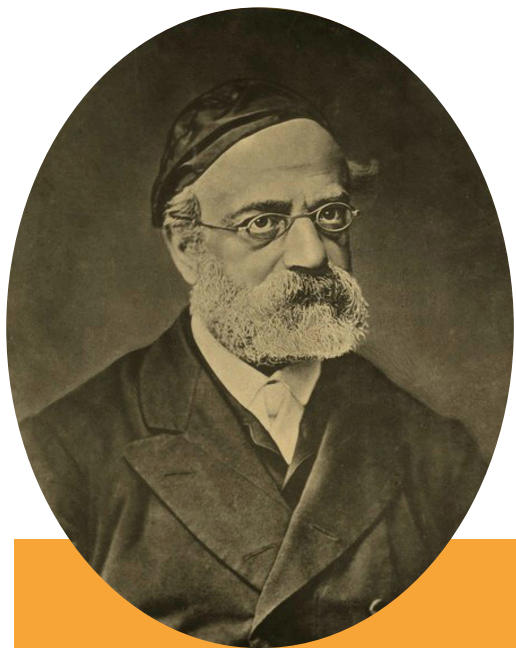
כי-תבא אל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ
וְיִרְשָׁתָהּ וְיִשְׁבַּתָּהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי
מֶלֶךְ כָּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי: שׁוּם תָּשִׂים
עָלַיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ
מִקְרֹב אַחִיר תָּשִׂים עָלַיךָ מֶלֶךְ
לֹא תֹכֵל לָתֵת עָלַיךָ אִישׁ
נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא-אַחִיר הוּא
(דברים, יז, יד-טו).

מנתחים יחד

★ האם מדובר בציווי למנות מלך על
או במתן אפשרות למנות, אם ירצו?

★ "כי תבוא אל הארץ... וירשתה"
בקשת המלך מתאפשרת רק לאחר
ירושת הארץ. מתי היינו מצפים
העם יצטרך מלך? מה זה אומר לגבי
תפקידו של המלך?

נעים להכיר!

הרב שמשון בן רפאל הירש (רש"ר הירש, כ"ד בסיוון ה'תקס"ח, 20 ביוני 1808 - כ"ז בטבת ה'תרמ"ט, 31 בדצמבר 1888) היה רב גרמני, מהרבנים הבולטין בתקופתו.

עמד בראשות המאבק ברפורמים ובפוזיטיביזם-היסטוריים.

הרב הירש חיבר ספרי יסוד על היהדות בהם 'חורב', 'אגרות צפון' ופירושו על התורה.

בספריו ובהגותו משלב הרב הירש בין חדש לישן, בין קדמה למסורת ומראה את רלוונטיות של התורה ללומד בן ימינו.

מה היעוד?

כִּי תָבֵא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וִירְשָׁתָהּ וַיֵּשְׁבָתָּ בָּהּ - מְלִים אֵלֶּה, הַפּוֹתְחוֹת אֶת כְּרִשְׁתְּ הַמֶּלֶךְ, מִזְרֹת מִיד בְּאֶרֶח חֵד מִשְׁמָעִי: **מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא נֹעֵד לְכַבֵּשׁ אֶת הָאָרֶץ וּלְהַבְטִיחַ אֶת יִרְשָׁתָהּ**, וּמִכָּאן שִׁיעוּדוֹ אֵינָנו לְפִתּוֹחַ עֲצָמָה כְּלָפִי חוּץ. כִּי ה' הוּא הַנּוֹתֵן לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ, וּבְעֶזְרַת ה' יִכְבֹּשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת אֶרֶצוֹ וַיֵּשֶׁב בָּהּ לְבֵטַח תַּחַת הַגָּנָתוֹ. עֶזְרַת ה', הַגָּנָתוֹ וּבִרְכָּתוֹ הַבֵּטָחוֹ לְיִשְׂרָאֵל פְּעָמִים רַבּוֹת בַּתּוֹרָה...

לְצַרְךָ זֶה אֵין יִשְׂרָאֵל זְקוּק לְכַחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, אֶלָּא דִּין לְיִשְׂרָאֵל שִׁיְהִיָּה "יִשְׂרָאֵל", הָעַם הַנֶּאֱמָן לְתוֹכָת ה'; דִּין שִׁישִׁיג נֶצְחון מוֹסְרֵי עַל עֲצָמוֹ, וּכְבֹּר מְבַטֵּחַ לוֹ נֶצְחון עַל כָּל אוֹיֵב הַנִּלְחָם בּוֹ מִן הַחוּץ. וְכֵן נִתְבָּאֵר הַפָּסוּק שֶׁלָּנוּ בְּסִפְרֵי כָאן: "אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ - בְּזִכּוֹתֶיךָ". ה' נֹתֵן אֶת הָאָרֶץ לָךְ, וּלְצַרְךָ כְּבוֹשָׁה אֵין אַתָּה זְקוּק לְמֶלֶךְ אֶלָּא אַתָּה זְקוּק בַּק לְעֲצָמְךָ, לְמַהוֹתֶךָ שְׁלֹךְ...

(הרב שמשון רפאל הירש).

שאלה לדיון

כיצד עם-ישראל יכול להשיג נצחון מוסרי על עצמו?

מה מיוחד במלך?

לישראל עמדו נביאים,
שופטים ודיינים קודם שהוקם
מוסד המלוכה.
מהו התפקיד המיוחד
שממלא המלך,
זה שלא מלאו המנהיגים האחרים?

רגע חושבים

מדוע יש צורך שהעם
יתעורר לבקש מלך?
מהו הצורך שיחוש
העם?

עד שיתעורר הצורך...

אף על פי כן נאמר כאן ואמרת אשימה עלי מלך
ככל - הגוים אשר סביבתי: אחרי השלמת כבוש
הארץ, כאשר תשב לבטח בארץך, תחוש בצורך
למנות עליך מלך, וספוק הצורך הזה איננו רק מתר
אלא על פי ההלכה (סנהדרין כ, ב) הוא מצוה. ומכאן
שמצות "שום תשים עליך מלך" תלויה ועומדת עד
שיתעורר הצורך הזה, שכן רק אם יחושו בצורך הזה
יעריכו כהלכה את מוסד המלך ולא יראו בו קפוח
עצמאות שנכפה עליהם בעל כרחם.

אנחנו צריכים את זה!

תחושת הצ'ך הזה יכולה להתעורר בק מסבה אחת:
 הם ירצו להבטיח את הענין היחיד שהוא תנאי
 לשמירת ה' וברכתו; הם יבקשו להביא לידי כך
 שישראל יהיה "ישראל" - העם הנאמן לתורת ה'.
 לפיכך אין ספק שהתוספת "ככל" - הגוים אשר
 סביבתי יכולה להתפרש בק כך: ההצלחה
 הלאומית העליונה של כל הגוים מתבטאת
 בפתוח עצמה גדולה כלפי חוץ, לצ'ך זה
 הם מאמדים את כל כוחותיהם הלאומיים, ואחוד
 זה ישג בק על ידי השתעבדות לראש א'חד, שכל
 הכוחות הלאומיים נמסרו לפקדתו. גם אתה תחוש בצ'ך
 דומה, אלא שההצלחה הלאומית העליונה שלך מתבטאת
 בקיום מלא של תורת ה' כלפי פנים, ולצ'ך זה תבקש
 לכוון אחדות לאומית על ידי ההשתעבדות לראש א'חד.

יחי המלך!

הָרֹאשׁ הַזֶּה שְׂתָשִׁים עָלֶיךָ יְהוָה
הָרֹאשׁוֹן לְשׁוֹמְרֵי הַתּוֹכָה בְּיִשְׂרָאֵל,
וּבְאַצִּילוֹת הַמוֹסָרִית שֶׁל נְאֻמָּנוֹתוֹ
לַתּוֹכָה יַעֲבֹר לִפְנֵי עַמּוֹ כְּמוֹפֶת. רוּחַ
הַיַּעוֹד הַזֶּה תִּמְלֹא אֶת לְבוֹ, וְלָרוּחַ
זוֹ יִבְקֹשׁ לִרְכוּשׁ כָּל רוּחַ וְנִפְשׁ
בְּהַכָּרָה וּבִנְעִיּוֹן בְּמַלְאָה וּבְמַעֲשֵׂה.
בְּכֶחַ דְּבָרוֹ, דְּגָמָתוֹ וְכְבוֹדוֹ
יִתְיַצֵּב כְּנֶגֶד כָּל הַמַּתְנַכְרִים
לָרוּחַ זוֹ, וְאַתָּה תִּמְסַר אֶת
כָּל כּוֹחוֹתֶיךָ לִפְקָדָתוֹ כְּדִי
שְׂיִלָּחֵם וְיָגֵן עַל יַעוֹדְךָ
הַלְּאִמִּי כָּל־פִּי פָּנִים.

מעמיקים בסוגיה

כמה איסורים מופיעים בפסוקים אלו?
מהם הבדלי הניסוח בין האיסורים,
מדוע הם קיימים?

מוזמנים לעיין בדף ההנחיות ולהרחיב בנושא

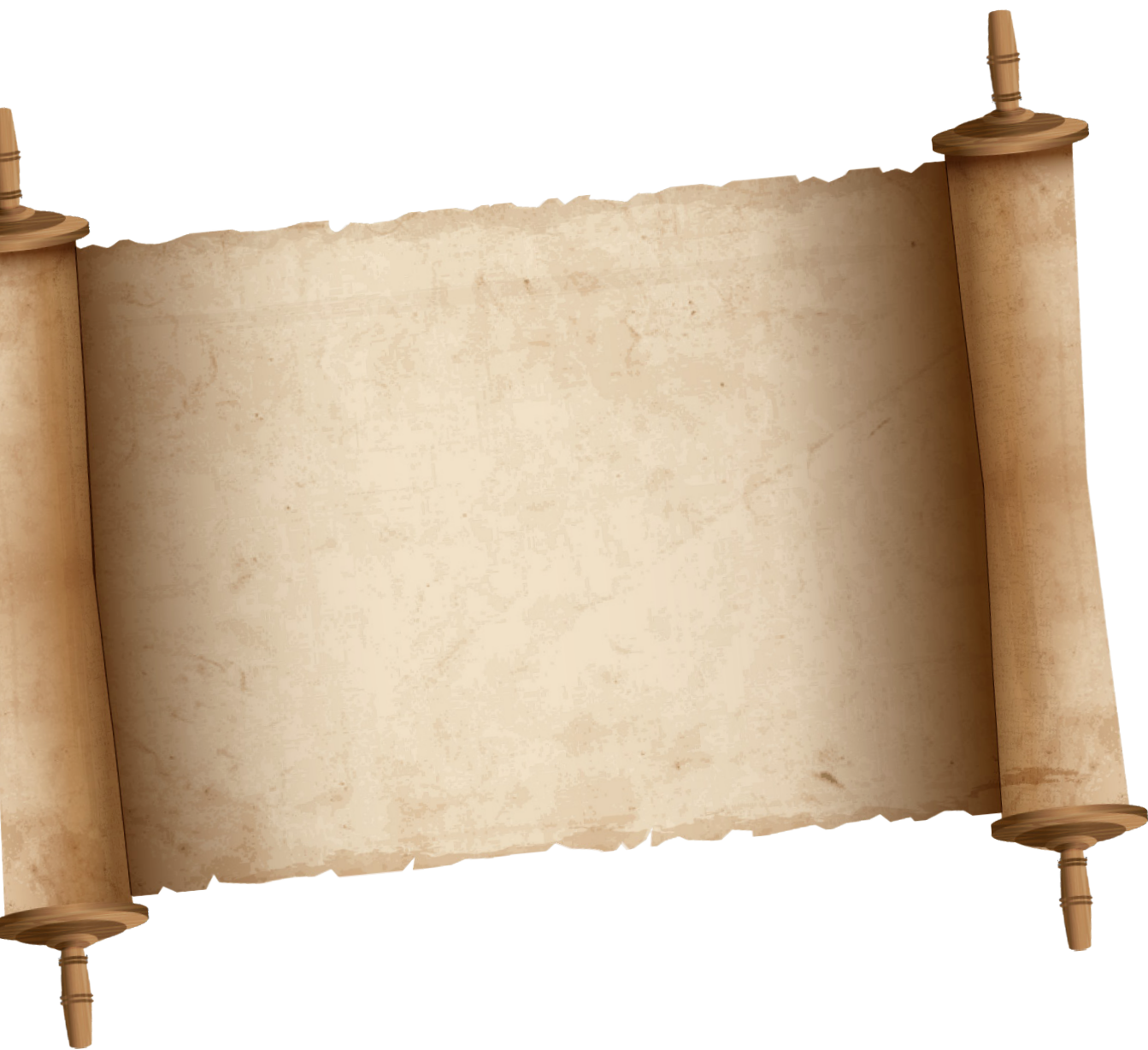
עצור!

כק לא-יִרְבֶּה-לוֹ סוֹסִים וְלֹא-יֵשִׁיב אֶת-הָעָם
מִצְבִּימָה לְמַעַן הִרְבוֹת סוֹס וְה' אָמַר לָכֶם לֹא תִסְפּוּן
לָשׁוּב בַּדֶּךְ הַזֶּה עוֹד:
וְלֹא יִרְבֶּה-לוֹ נָשִׁים וְלֹא יִסּוּר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא
יִרְבֶּה-לוֹ מְאֹד
(שם, טז-יז)

יש לי מושג

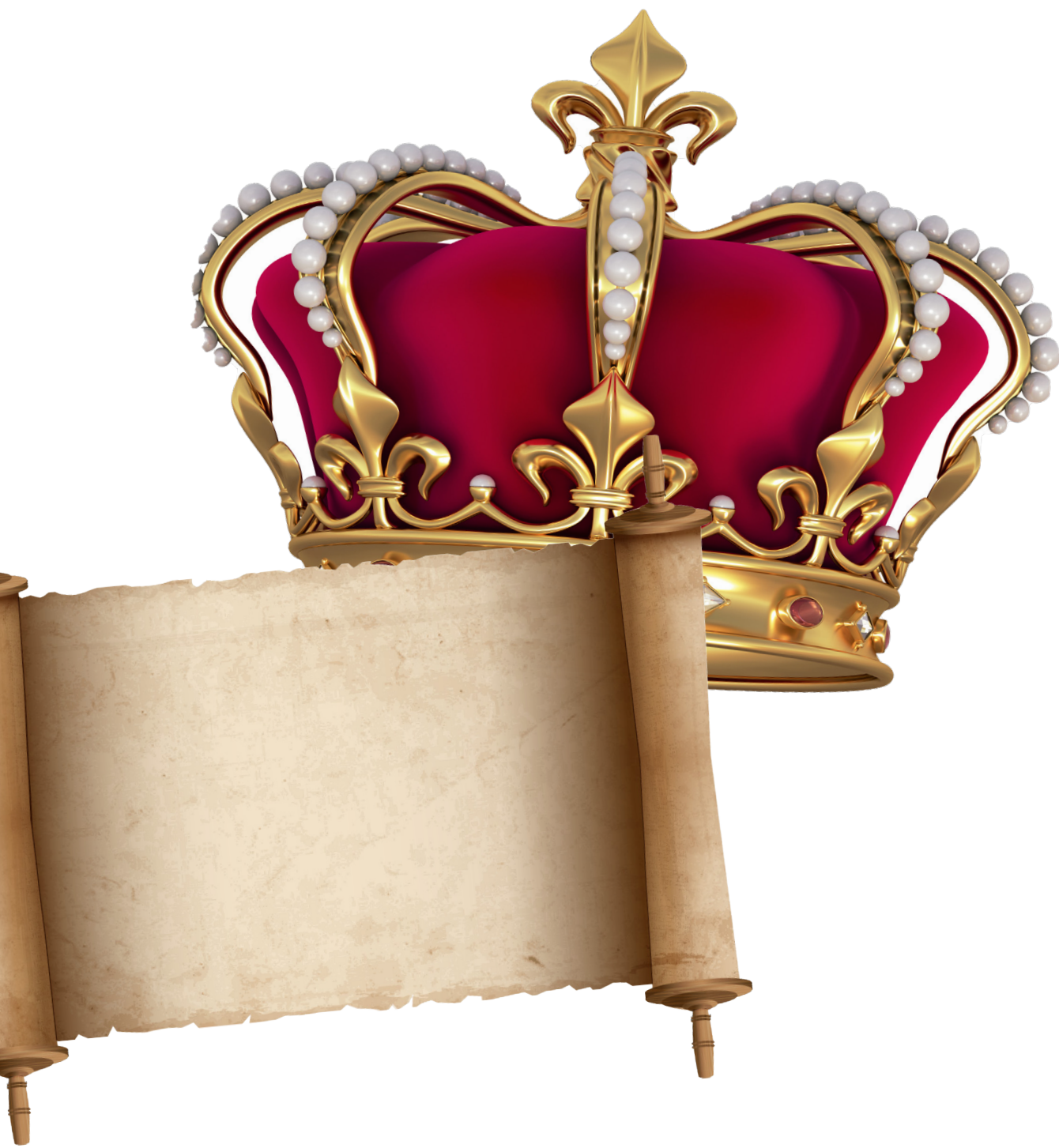
'כל אכין ורקין מיעוטין הם'
המילים "אך" ו"רק" שבתורה. כל מקום שכתוב בתורה
"אך" או "רק" הרי זה בא למעט דבר מה.
עיינו בדף ההנחיות ללמוד מה מילת 'רק' ממעטת בפסוק זה

משימתו הראשונה של המלך

וְהָיָה כְּשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת-
מִשְׁנֵה הַתּוֹכָה הַזֹּאת עַל-סֵפֶר מַלְפְּנֵי הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם:

וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל-יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד
לִיְרָאָה אֶת- ה' אֱלֹקָיו לְשָׁמֵר אֶת-כָּל-דִּבְרֵי
הַתּוֹכָה הַזֹּאת וְאֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם:
לִבְלֹתִי רוֹם-לִבָּבוֹ מֵאֲחִיו וּלְבִלְתִּי סוֹר מִן-
הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמָיו עַל-
מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקָרֵב יִשְׂרָאֵל.
(שם, יח-כ).

מי מכוון את המלך?

מִיד עִם עֲלוֹתוֹ עַל כֶּסֶּא מַלְכוּתוֹ יְהִי מַעֲשֵׂהוּ
הָרָאוּשׁוֹן: שִׁיכְתָּב סֵפֶר תּוֹכָה לְעַצְמוֹ. עַל יְדֵי כֵךְ הוּא
מְבַטֵּא שֶׁהַתּוֹכָה נִתְּנָה לוֹ בְּרָאשׁ וּבְרָאוּשׁוֹנָה, וְאִין
הוּא עוֹמֵד לְמַעַלָּה מִהַחֵק אֶלָּא הַתּוֹכָה תִּכְוֵן אֶת כָּל
חַיּוֹ וְכָל תַּפְקִידוֹ כְּמֶלֶךְ הוּא לְדָאג לְקִיּוֹם הַתּוֹכָה
בְּעַם. בְּנֶאֱמָנוֹתוֹ וּבְמַסִּירוֹתוֹ לְתַפְקִידֵי הַתּוֹכָה הוּא
יְהִי "בֶּן תּוֹכָה" רָאוּשׁוֹן בְּעַמּוֹ, וּבְמַעֲשָׂיו יְהִי דְגֻמָּה
לְאַמָּה.

צידה לדרך

**אלו תובנות מלכותיות יכולות ללוות אותנו
בחיי היומיום?**

בהכנת המצגת נעזרנו במערך שיעור נפלא
שהכין הגב' תמר שרייבר
תודתנו שלוחה

מנדלה כבדל

רוצים עוד?
סרקו והצטרפו
ל"אחים לנפש"

© כל הזכויות שמורות ל"אחים לנפש"